

SEMNAL

Un uriaș vesel și blînd

Acum, că nu mai e, încerc să-mi aduc aminte de cînd îl cunosc și nu pot să-mi amintesc. Mi se pare că-l cunosc dintotdeauna.

Să vorbesc despre Harag ca despre cineva care a fost, ce cutremurător...

Îmi amintesc, la spectacolul său Puterea și Adevărul eram atît de emoționat, de tulburat, încît nu am fost în stare să-i împărtășesc nici o părere în afara impresiei mele că fusesem martorul fericit al unui mare eveniment artistic. Fă-mi o bucurie mi-a spus, rămi și miine seară, fîn mult să vezi O noapte furtunoasă, e o mare izbîndă a lui Nicolae Scarlat. Așa și era: un spectacol incîntător, plin de fantezie, de inteligență, de rafinament și măsură. Spre deosebire de spectacolul său, pe care-l urmărise din culise, lăsîndu-mă singur în lojă, acum stătea lîngă mine și se bucura ca un copil de fiecare dată cînd rideam, cînd aplaudam. Am plecat amîndoi bucuroși și, pînă la el acasă, a fredonat vesel cîntecele din finalul spectacolului lui Scarlat. Era cel dintîi spectacol important al, pe atunci, tînărului regizor și, generos, Harag era mulțumit și mindru de colegul lui. Am stat în noaptea aceea mult de vorbă, nu-mi amintesc să fi vorbit despre altceva decît despre teatru, și ochii lui mari și blînzi se luminau cînd vorbea despre noua clădire a Naționalului tirgu-mureșean, despre

cele două colective, despre proiectele lor comune. Ne-au prins zorile privind amîndoi prin fereastră iarba înaltă din grădină.

Frumoasă grădină ai, i-am spus, frumoasă și sălbatică, mi-ar plăcea s-o mai privesc așa, în zori, de la fereastră!

Mi-a aruncat o privire ciudată, pe care n-am înțeles-o decît foarte tirziu, acum, de curînd, și mi-a spus: uneori, cînd lucrez toată noaptea, spre ziuă, cînd, obosit, mă rezem de fereastră și privesc grădina, dacă e și ceață, cum se mai întîmplă, atunci, acolo, la marginea ei, spre poartă, mi se pare că văd o doamnă, elegant îmbrăcată într-un taior negru, cu o mașină de tuns iarba...

A ris scurt și a adăugat: tunde iarba acolo, la marginea grădinii, departe de fereastra mea... deocămdată... ne dă tîrcoale, doamna, cum spunea Ion Vineanu!... Și iarăși a ris scurt, privindu-mă ciudat... și a schimbat vorba.

Nu l-am văzut o bună bucată de vreme. Lucra mult, fusese și bolnav, se cheltuia în spectacole de care, aflu, de la alții, nu era mulțumit și căuta, căuta mereu o cale de înnoire, despre care îmi vorbea odată.

L-am ascultat, cu cîțiva ani în urmă, vorbind tînerilor regizori la Bîrlad și, fascinat, ca toți cei de față, am înțeles cît respect și cîtă dragoste poartă profesiei lui, cîtor întrebări caută, febril, să le dea răs-

puns, cîtă fertilită nelineșă îl încearcă și cîtă încredere investește în noile generații de regizori. A vorbit cu modestie, cu emoție, cu măsură, mai bine de un ceas, și a dobîndit, fără să fi vrut în mod special, mai multă prețuire și mai multă stimă decît izbutesc să adune alții într-o viață.

L-am revăzut după premiera cu Procesul de la Teatrul de Comedie. Ne-am reîntîlnit de parcă ne despărțisem cu o zi înainte. Era vesel, uriașul blînd, cu ochii lui luminoși și mari, nefiresc de strălucitori. Părea stînjinit de dragostea pe care i-o arătau noii lui prieteni, actorii de la Comedie, și, cînd ceilalți vorbeau despre el, căuta să întoarcă vorba pe alt făgaș.

Ce mai face grădina ta, frumoasă și sălbatică? l-am întrebant, și abia după ce l-am întrebant mi-am amintit de povestea lui cu doamna elegant îmbrăcată într-un taior negru și cu o mașină de tuns iarba.

Nu mi-a răspuns un timp. Pe urmă, privind undeva, în gol, mi-a spus: mai este iarba, iarba înaltă, mai este destulă iarba. Pe urmă, brusc: încep Livada cu vîșini la Tirgu Mureș. Să vii să-l vezi.

Mi s-a făcut, dintr-o dată, jrig.

Am înțeles că, în veselia zgomotoasă a celorlalți, mi-a transmis un mesaj. Enigmatic, ocîlit, poate doar o premoniție, dar un mesaj. Ce n-aș fi dat să nu-l fi înțeles!

Atunci l-am văzut pentru ultima oară. În primăvară, a venit cineva de la Tirgu Mureș și mi-a spus așa: m-a rugat Harag să-ți spun că Livada e în piccioare și că iarba mai e doar sub fereastră.

Pe urmă, a fost premiera cu Livada și, pușîn mai pe urmă, el s-a stîns... „Ne dai tîrcoale, doamnă!...”

Virgil MUNTEANU